

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Grzybek (spr.),
Sędziowie:	SO Mirosław Wieczorkiewicz, SO Ewa Dobrzyńska-Murawka,
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Najdrowska,

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2018 r. w Olsztynie, na rozprawie,

sprawy z powództwa (...) Towarzystwa (...) z siedzibą w W.,

przeciwko P. S.,

o zapłatę,

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 15 listopada 2017 r., sygn. akt X C 2812/16,

1. odrzuca apelację co do punktu V zaskarżonego wyroku;
2. zmienia punkty I, II, III i IV nadając im następujące brzmienie:

„I. zasądza od pozwanego P. S. na rzecz powoda (...) Towarzystwa (...) z siedzibą w W. kwotę 20.320 zł (dwadzieścia tysięcy trzysta dwadzieścia złotych) z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 16 kwietnia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i dalszymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.633 zł (sześć tysięcy sześćset trzydzieści trzy złote) tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 4.800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika.”;

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 604 zł (sześćset cztery złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Mirosław Wieczorkiewicz Beata Grzybek Ewa Dobrzyńska-Murawka

UZASADNIENIE

Powódka (...) S. A. z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od pozwanego kwoty 20.320 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 16 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty. Nadto, wniosła o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazała, iż w dniu 3 października 2014 r. pozwany - kierujący samochodem marki S. o nr rej. (...), jadący do miejscowości W. w kierunku O., na prostym odcinku drogi nie upewnił się co do możliwości bezpiecznego manewru wyprzedzania. Następnie wykonał ten manewr, w wyniku czego doprowadził do zderzenia z pojazdem marki B. o nr rej. (...), którego kierujący rozpoczął manewr wyprzedzania. Pozwany został uznany za sprawcę zdarzenia i ukarany mandatem karnym. Kierowany przez pozwanego pojazd marki S. o nr rej. (...) nie posiadał obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych ważnego na dzień zdarzenia. Pojazd marki B. o nr rej. (...) był objęty ochroną ubezpieczeniową z ubezpieczenia AC w powodowym towarzystwie z okresem ubezpieczenia od 17 października 2013 r. do 16 października 2014 r. Kierujący pojazdem marki B. zgłosił powódce szkodę w pojeździe w związku z posiadaniem ubezpieczeniem AC. Powódka po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego przyznała i wypłaciła poszkodowanemu kwotę 5.342,70 złotych tytułem odszkodowania. W dniu 09 grudnia 2014r. powódka otrzymała od poszkodowanego fakturę VAT (...) z dnia 1 grudnia 2014r. na kwotę 20.320,22 złote. Po dokonaniu weryfikacji faktury powódka wypłaciła poszkodowanemu kwotę 14.170,25 złotych. Następnie w dniu 26 stycznia 2015 r. powódka dokonała dopłaty odszkodowania w kwocie 807,27 złotych. Powódka pismem z dnia 23 lutego 2015r. wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 20.320 złotych. Pozwany odebrał wezwanie w dniu 16 marca 2015 r. Nie ustosunkował się do żądania. Powódka dochodzi zatem odsetek od dnia 16 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty.

Pozwany P. S. na rozprawie w dniu 2 czerwca 2017 r. przyznał, że brał udział w wypadku. Nie miał ubezpieczenia OC. Wymieniony zakwestionował wysokość szkody wskazując iż kwota 20.000 złotych jest nadto zbyt wywyższona.

Pozwany mieszka na stałe i pracuje za granicą. Podał, że otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 1100 euro. Koszty utrzymania wynoszą 960 euro. Wnosił o rozłożenie świadczenia na raty po 100 euro miesięcznie.

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2017 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 20 506,25 złotych. Rozłożył zasądzone świadczenie zasądzone na następujące raty, płatne od miesiąca grudnia 2017r.: 5 kolejnych rat po 220 zł, 27 kolejnych rat po 700 zł, ostatnia rata w wysokości 506,25 zł - wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, od dnia następującego po terminie płatności danej raty do dnia zapłaty. Oddalił powództwo w pozostałej części. Nie obciążył pozwanego kosztami procesu na rzecz powódki. Odstąpił od obciążenia pozwanego nie uiszczonymi kosztami sądowymi w wysokości 116,31 złotych.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne. W dniu 3 października 2014 r. pozwany - kierujący samochodem marki S. o nr rej. (...), jadąc do miejscowości W. w kierunku O., na prostym odcinku drogi nie upewnił się co do możliwości wykonania bezpiecznego manewru wyprzedzania. Następnie wykonał ten manewr, w wyniku czego doprowadził do zderzenia z pojazdem marki B. o nr rej. (...), którego kierujący rozpoczął manewr wyprzedzania. Pozwany został uznany za sprawcę zdarzenia i ukarany mandatem karnym.

Kierowany przez pozwanego pojazd marki S. o nr rej. (...) nie posiadał obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych ważnego na dzień zdarzenia.

Pojazd marki B. o nr rej. (...) był objęty ochroną ubezpieczeniową na podstawie umowy ubezpieczenia AC u powódki, aktualnej na dzień zdarzenia.

Kierowca pojazdu marki B. zgłosił szkodę powódce w związku z posiadaniem ubezpieczeniem AC. Powódka zarejestrowała szkodę i po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego wypłaciła poszkodowanemu łącznie kwotę 20.320,22 złotych.

Powódka w piśmie z dnia 23 lutego 2015 r. wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 20.320 złotych. Pozwany odebrał wezwanie 16 marca 2015 r. Nie ustosunkował się do żądania. Kolejne wezwanie do zapłaty powódka skierowała w dniu 24 kwietnia 2015 r.

Na skutek kolizji w pojeździe marki B. zostały uszkodzone w stopniu kwalifikującym do wymiany następujące części: wzmocnienie czołowe, błotnik przedni prawy, zderzak przedni, nakładka zderzaka przedniego, wspornik zewnętrzny prawy zderzaka przedniego, czujnik parkowania przedni zewnętrzny prawy, reflektor prawy, lampa przeciwmgielna prawa, osłona lampy przeciwmgielnej prawej, spryskiwacza reflektora prawego, pokrywa spryskiwacza reflektora prawego, nadkole przednie prawe, uszczelka nadkola przedniego prawego, zaś w stopniu kwalifikującym do naprawy, pokrywa komory silnika.

Wartość rynkowa brutto pojazdu marki B. w stanie przed szkodą, określona na dzień 3 października 2014 r. wynosiła 46.700 złotych.

Koszt przywrócenia pojazdu do stanu sprzed szkody wyniósł 17.259,16 złotych. Do skutecznej naprawy, która przywróciłaby wartość rynkową pojazdu jak przed szkodą wymagane jest użycie części typu O i Q. W kosztorysie uwzględniono stawkę naprawczą w wysokości 120 złotych za roboczogodzinę netto, która jest średnią stawką naprawczą na terenie O. w nieautoryzowanych dla marki B. zakładach naprawczych spełniających wymagania techniczne i kadrowe do wykonania prac związanych z uszkodzeniami pojazdu.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo było w przeważającej części zasadne. Powódka udowodniła, że pozwany był sprawcą zdarzenia wywołującego szkodę. Wysokość odszkodowania należnego poszkodowanemu została natomiast ustalona na podstawie dowodu z opinii biegłego na kwotę 17.259,16 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty. Jednocześnie zasądzone świadczenie zostało rozłożone na raty z uwagi na sytuację materialną pozwanego, co również zdecydowało o odstąpieniu od obciążenia pozwanego kosztami procesu.

Powyższy wyrok zaskarżył w części apelacją powód zarzucając wyrokowi:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy tj.

a. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego polegający na pominięciu w tej ocenie dowodów z dokumentów w postaci stanowiska powódki z dnia 20 października 2014 r., umowa ubezpieczenia autocasco, Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Autocasco - C.K., faktury Vat (...) z dnia 1 grudnia 2014 r., stanowiska powódki z dnia 31 grudnia 2014 r., stanowiska powódki z dnia 23 stycznia 2015 r., potwierdzeń wypłaty transz odszkodowania na łączną kwotę 20 320 zł oraz oparcie przez Sąd rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie jedynie o dowód w postaci opinii biegłego, co doprowadziło Sąd I instancji do błędnego uznania, że od pozwanego na rzecz powódki należy zasądzić kwotę niższą niż kwota odpowiadająca rzeczywistej wartości szkody powstałej na skutek działania pozwanego, a tym samym kwotę niższą niż kwota wypłaconego przez powódkę odszkodowania;

b. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie przez Sąd I instancji w uzasadnieniu orzeczenia przyczyn dla których Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dowodom z dokumentów w postaci stanowiska powódki z dnia 20 października 2014 r., umowy ubezpieczenia autocasco, Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Autocasco, C. K. faktury Vat (...) z dnia 1 grudnia 2014 r., stanowiska powódki z dnia 31 grudnia 2014 r., stanowiska powódki z dnia 23 stycznia 2015 r., potwierdzeń wypłaty transz odszkodowania na łączną kwotę 20.320 zł, opierając rozstrzygnięcie jedynie na podstawie opinii biegłego;

c. art. 320 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że w niniejszej sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek pozwalający Sądowi na rozłożenie zasądanego świadczenia na raty, w sytuacji gdy analiza zgromadzonego materiału dowodowego prowadzi do zupełnie odmiennego wniosku, tj. braku podstaw do zastosowania w odniesieniu do powoda regulacji zawartej w w/w artykule;

d. art. 102 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że w niniejszej sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek pozwalający na odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami procesu na rzecz powódki;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.: art. 361 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na braku zasądzenia należnej powódce kwoty dochodzonego roszczenia w pełnej wysokości, a tym samym naruszenie zasady pełnego odszkodowania uregulowanej w w/w przepisie.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części i uchylenie pkt II wyroku oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 3 060,84 zł (pkt III wyroku), a w konsekwencji w części orzekającej o kosztach postępowania (pkt IV oraz V wyroku) poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja, co do punktu V zaskarżonego wyroku podlega odrzuceniu. W pozostałym zakresie jest zasadna w części.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż apelacja powoda podlegała odrzuceniu, co do punktu V zaskarżonego wyroku, a zatem rozstrzygnięcia, które nie wpływa na zakres praw i obowiązków powoda. W konsekwencji apelacja z uwagi na brak pokrzywdzenia (tzw. gravamen) powoda tym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego, podlegała odrzuceniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko, które podziela również Sąd Okręgowy, traktujące gravamen (interes prawny) jako dodatkową przesłankę formalną środka zaskarżenia, którego brak uzasadnia odrzucenie środka zaskarżenia z powodu jego niedopuszczalności (np. postanowienia z dnia 8 kwietnia 1997 r., I CKN 57/97 oraz z dnia 6 marca 2007 r.). Sąd Najwyższy wyjaśnił, że pokrzywdzenie orzeczeniem polega na całkowitym, bądź na częściowym nieuwzględnieniu żądań (obrony) i uwidacznia się przez porównanie twierdzeń skarżącego o przysługujących mu prawach z rozstrzygnięciem o tych prawach zawartym w orzeczeniu.

Żądania powoda zawarte w apelacji skierowane było między innymi na zmianę punktu V wyroku, a zatem na rozstrzygnięcie dotyczące odstąpienia od obciążenia pozwanego nie uiszczonymi kosztami sądowymi do wysokości 116,31 zł. Rozstrzygnięcie to nie dotyczy praw i obowiązków powoda. Powód nie ma zatem interesu w zaskarżeniu tego rozstrzygnięcia. Jednocześnie z uwagi na profesjonalną reprezentację powoda w postępowaniu przed Sądami obu instancji i wyraźne wskazanie w ramach żądania apelacyjnego, które punkty zaskarżonego wyroku powinny być zmienione, nie było możliwe dokonanie takiej wykładni treści apelacji, która pozwalałaby na nieodrżucenie lecz merytoryczne rozstrzygnięcie zasadności zaskarżenia punktu V wyroku. Tym samym Sąd Okręgowy odrzucił w punkcie I wyroku apelację powyżej wskazanych powodów (art. 373 k.p.c.).

W pozostałym zakresie apelację należało uznać za zasadną w części.

Na wstępie należy wskazać, iż związanie Sądu odwoławczego ustaloną przez Sąd I instancji podstawą faktyczną rozstrzygnięcia nie oznacza, że Sąd II instancji jako Sąd merytoryczny nie może przyjąć własnej, odmiennej od ustalonej przez sąd I instancji podstawę faktyczną. Dzieje się tak dlatego, że na Sądzie II instancji ciąży obowiązek dokonania ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia sądu odwoławczego, który istnieje niezależnie od tego, czy wnoszący apelację podniósł zarzut dokonania wadliwych ustaleń faktycznych czy nie (uchwała Sądu Najwyższego z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98). W konsekwencji możliwość dokonania przez Sąd II instancji własnych ustaleń faktycznych, które będą odmienne od ustaleń Sądu I instancji, umożliwia temu sądowi ustalenie nowej podstawy prawnej wyroku, a w konsekwencji orzeczenie o zasadności roszczenia zgłoszonego w pozwie.

W ocenie Sądu Okręgowego powód wykazał, że zapłacił poszkodowanemu odszkodowanie z tytułu wypadku komunikacyjnego, za skutki którego odpowiada pozwany, przy czym wysokość żądania powoda nie przekraczała wysokości zapłaconego odszkodowania. Tym samym należało uznać w przeważającej części za zasadne wniesione w niniejszej sprawie powództwo.

Podstawą prawną roszczenia powoda jest art. 828 § 1 k.c., który stanowi, że jeżeli nie umówiono się inaczej, z dniem zapłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela roszczenie ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na ubezpieczyciela do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli zakład pokrył tylko część szkody, ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniem ubezpieczyciela.

W świetle powyższego przesłankami nabycia roszczenia przez ubezpieczyciela są: odpowiedzialność sprawcy szkody i wypłata odszkodowania ubezpieczeniowego. Norma art. 828 § 1 k.c. wskazuje, że ubezpieczyciel wstępuje w prawa poszkodowanego tylko do wysokości szkody. Wynika to z faktu, że tylko w takim zakresie zobowiązany jest sprawca szkody.

Wskazać należy, iż ciężar udowodnienia zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał w przedmiotowej sprawie na powodzie, który z określonych twierdzeń wywodził dla siebie skutki prawne. Konieczność udowodnienia roszczenia oznacza graniczącą z pewnością wykazanie zgodnie z regułami dowodowymi jego istnienia.

W ocenie Sądu Okręgowego powód wykazał wysokość szkody poniesionej przez bezpośrednio poszkodowanego. Na tę okoliczność przedstawił, niekwestionowane przez pozwanego fakturę obrazującą koszty poniesione przez poszkodowanego w związku z likwidacją szkody. Sposób określenia wysokości szkody, za którą odpowiedzialność ponosi ubezpieczyciel została określona w umowie ubezpieczenia autocasco łączącej powoda z poszkodowanym, którego integralną częścią były ogólne warunki ubezpieczenia, określające szczegółowo sposób wyliczenia szkody. Zgodnie z § 18 ust. 2 pkt 2 owu wysokość odszkodowania ustala się - wedle wyboru ubezpieczonego na podstawie kalkulacji kosztów naprawy lub oryginalnych rachunków za naprawę pojazdu wystawionych imiennie na właściciela lub użytkownika pojazdu, zawierających dane identyfikujące naprawiony pojazd.

Wybrany przez poszkodowanego sposób naprawy pojazdu ograniczał się do przedstawienia oryginalnych rachunków za naprawę pojazdu. W toku prowadzonego postępowania likwidacyjnego ubezpieczyciel wypłacił poszkodowanemu kwotę 20.320 zł, w oparciu o fakturę Vat nr (...) z dnia 1 grudnia 2014 r.

W konsekwencji należało przyjąć, iż wysokość szkody poniesionej przez bezpośrednio poszkodowanego wynosi kwotę wynikającą z faktury dołączonej do akt niniejszej sprawy. Kwota ta odpowiada wysokości szkody, której sposób ustalenia wynika z umowy ubezpieczenia AC. W tej sytuacji za zbędne należało uznać ustalenia wysokości szkody na podstawie dowodu z opinii biegłego.

W konsekwencji zamianie podlegał wyrok Sądu Rejonowego, co do rozstrzygnięcia głównego żądania powoda.

Apelacja podlegała oddaleniu w zakresie żądania zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie przed 1 stycznia 2016 r. Od tej daty obowiązują odsetki ustawowe za opóźnienie, których wysokość w razie ich nie oznaczenia w umowie równa się sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych (art. 481 § 2 k.p.c.). Przed wskazaną datą obowiązywały odsetki ustawowe, co nie pozwala na przyjęcie zasadności roszczenia co do wysokości odsetek przed 1 stycznia 2016 r.

Uchyleniu podlegało rozstrzygnięcie dotyczące rozłożenia zasądzonego świadczenia na raty. Zgodnie z art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia. Sąd, korzystając z uprawnienia przewidzianego w tym artykule, musi mieć na uwadze interesy obu stron postępowania. (wyrok Sądu Najwyższego z 30.4.2015 r., II CSK 383/14; wyrok Sądu Najwyższego z 3.4.2014 r., V CSK 302/13). W sprawie brak jest przesłanek do stwierdzenia by istniał jakikolwiek uzasadniony interes powoda do rozłożenia na raty zasądzonego na jego rzecz świadczenia. Jednocześnie należy stwierdzić, iż pozwany nie wykazał swojej sytuacji materialnej w taki sposób by można było przyjąć, że spełnienie zasądzonego roszczenia będzie niemożliwie lub bardzo utrudnione lub narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody.

Zmiana rozstrzygnięcia co do roszczenia głównego miała wpływ na rozstrzygnięcie o kosztach procesu za pierwszą instancję. Z uwagi na oddalenie powództwa jedynie w niewielkim zakresie zachodziły podstawy do obciążenia strony przegrywającej całością kosztów na podstawie art. 100 k.p.c. Z uwagi na wysokość miesięcznych dochodów pozwanego Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie art. 102 k.p.c.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 373 i art. 386 § 1 i art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99 i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 3 i § 10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.). Pozwany jest stroną przegrywającą sprawę w postępowaniu apelacyjnym i dlatego powinien ponieść koszty procesu, które stanowiła opłata za czynności radcy prawnego przed Sądem II instancji w wysokości 450 zł oraz opłata od apelacji w wysokości 154 zł, poniesione przez powoda.

Mirosław Wieczorkiewicz Beata Grzybek Ewa Dobrzyńska Murawka